

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is enige bepalingen van de Rijkswet op het Nederlandschap te wijzigen ter aanscherping van de voorwaarden voor verkrijging en verlening van het Nederlandschap, Zo is het, dat Wij, de afdeling advisering van Raad van State van het Koninkrijk gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, de bepalingen van het Statuut voor het Koninkrijk in acht genomen zijnde, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

De Rijkswet op het Nederlandschap wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1, eerste lid, onderdeel a, wordt "Onze minister van Justitie" vervangen door: Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

B

Artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel d, wordt de zinsnede "vierde lid" vervangen door: zesde lid.
2. In het vijfde lid wordt de eerste zinsnede "dertien weken" vervangen door: zesentwintig weken.
3. In het achtste lid wordt de zinsnede "artikel 11, achtste lid" vervangen door "artikel 11, negende lid" en wordt de zinsnede "vierde lid" vervangen door: zesde lid.
4. Onder vernummering van het derde tot en met negende lid tot het vijfde tot en met elfde lid worden twee nieuwe leden ingevoegd, luidende:
  3. De in het tweede lid, bedoelde schriftelijke verklaring wordt slechts bevestigd indien de vreemdeling als bedoeld in het eerste lid beschikt over een bij algemene maatregel van rijksbestuur te bepalen mate van kennis van de Nederlandse taal en – indien hij in Aruba, Curaçao, Sint Maarten of de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba hoofdverblijf heeft – de taal die op het eiland van hoofdverblijf naast het Nederlands gangbaar is.
  4. Het derde lid is niet van toepassing op de vreemdeling bedoeld in het eerste lid, onderdeel b.

C

Artikel 6a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt de zinsnede "de vreemdeling als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onder e" vervangen door: de vreemdeling als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onder a, c, d, e, f, g en h, en het tiende lid.
2. Het tweede lid komt te luiden:

Het eerste lid is niet van toepassing op de vreemdeling die in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten erkend is als vluchteling.
3. In het derde lid wordt de zinsnede "artikel 6, derde lid" vervangen door: artikel 6, vijfde lid.
4. Het zesde lid komt te luiden:

6. De beslistermijn als bedoeld in artikel 6, zevende lid, wordt met vier weken verlengd, indien de autoriteit Onze Minister verzoekt om advies, bedoeld in het vierde lid.

D

Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel e door een puntkomma, wordt in artikel 8, eerste lid een onderdeel ingevoegd, luidende:
f. die duurzaam over voldoende middelen van bestaan beschikt en voldoende gekwalificeerd is voor participatie op de arbeidsmarkt.

E

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:
2. Het eerste lid, onder c, geldt niet met betrekking tot de verzoeker die tijdens zijn meerderjarigheid in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten is geadopteerd door ouders van wie in elk geval één het Nederlanderschap bezit, en hoofdverblijf in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten heeft.
2. Het vierde lid komt te luiden:
4. De termijn bedoeld in het eerste lid, onder c, wordt op drie jaren gesteld voor de verzoeker die hetzij sedert tenminste drie jaren de echtgenoot is van en samenwoont met een Nederlander, hetzij staatloos is.
3. Het vijfde lid komt, onder vernummering van het zesde lid tot het vijfde lid, te vervallen.

F

Artikel 9 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel c komt te vervallen.
2. Het derde lid komt te luiden:
3. Het eerste lid, aanhef en onder b, is niet van toepassing op de vreemdeling die in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten erkend is als vluchteling.

G

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. De zinsnede "aanhef en onder a, c en d" wordt vervangen door "aanhef en onder a, c, d en f".
2. De zinsnede "artikel 9, eerste lid, aanhef en onder c," vervalt.

H

Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vervanging van de punt achter "is" in het vijfde lid onder c wordt een onderdeel d toegevoegd dat luidt:
d. indien hij duurzaam over voldoende middelen van bestaan beschikt en voldoende gekwalificeerd is voor participatie op de arbeidsmarkt.
2. Het zesde lid komt te vervallen.
3. Onder vernummering van het zevende en achtste lid tot het achtste en negende lid worden twee nieuwe leden ingevoegd, luidende:
6. Het minderjarige niet-Nederlandse kind van een vader of moeder die het Nederlanderschap door optie heeft verkregen of aan wie dat is verleend, deelt

niet in deze verlening of verkrijging, indien het kind een andere nationaliteit bezit en niet het mogelijke heeft gedaan om die nationaliteit te verliezen, dan wel niet bereid is het mogelijke te zullen doen om, na totstandkoming van de medenaturalisatie of na bevestiging van de medeverkrijging die nationaliteit te verliezen, tenzij dit redelijkerwijs niet verlangd kan worden.

7. Het zesde lid is niet van toepassing indien het kind in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten erkend is als vluchteling.

I

Onder vernummering van artikel 15, derde en vierde lid tot het tweede en derde lid komt het tweede lid te vervallen.

J

In artikel 15A, onderdeel a vervalt de laatste volzin.

K

Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel d komt te luiden:

d. Indien zijn vader of moeder het Nederlanderschap verliest ingevolge artikel 15, eerste lid, onder b, c, d of f, of ingevolge artikel 15A;

2. In het tweede lid komen de onderdelen e, f en g te vervallen en wordt in de laatste volzin de zinsnede "onderdelen a, b, c en g" vervangen door: onderdelen a, b en c.

L

In artikel 16A vervalt de laatste volzin.

M

In artikel 22, eerste lid onder d wordt de zinsnede "het eerste lid van artikel 14, en artikel 15, eerste lid, onder d" vervangen door: het eerste en tweede lid van artikel 14, en artikel 15, eerste lid, onder d en f.

N

In artikel 23, derde lid, wordt de zinsnede "6 achtste lid" vervangen door: 6, tiende lid.

O

Artikel 28, tweede lid, komt te luiden:

2. Artikel 6, vijfde tot en met achtste lid is van overeenkomstige toepassing.

P

Artikel 29 wordt als volgt gewijzigd:

1. De zinsnede "tijdvakken van hoofdverblijf" wordt vervangen door: tijdvakken van toelating en hoofdverblijf.
2. Het woord "Aruba" komt te vervallen.

Artikel II

De in artikel I genoemde wijzigingen zijn niet van toepassing op verklaringen tot verkrijging van het Nederlanderschap en verzoeken om verlening van het Nederlanderschap ingediend voor de inwerkingtreding van het betreffende artikel of onderdeel van deze Rijkswet.

Artikel III

De artikelen van deze Rijkswet treden in werking op een bij Koninklijk Besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan voor verschillende landen van het Koninkrijk verschillend kan worden vastgesteld.

Memorie van Toelichting

Algemeen

Inleiding

Algemeen

Dit voorstel strekt tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) tot aanscherping van de voorwaarden voor verkrijging en verlening van het Nederlanderschap, waarbij als uitgangspunt wordt genomen dat de voorwaarden voor verlening van het Nederlanderschap door naturalisatie en de verkrijging van het Nederlanderschap door optie participatie en integratie van de nieuwe Nederlanders in de samenleving optimaal bevorderen. Allereerst wordt de reeds bestaande afstandverplichting verscherpt. Bij verkrijging van het Nederlanderschap dient afstand te worden gedaan van een of meer andere nationaliteiten waarvan afstand gedaan kan worden. Dit zal gaan gelden voor alle optanten, met uitzondering van de categorieën die op grond van hun afstamming van een Nederlandse moeder een recht op optie hebben (de zogenaamde latente Nederlanders). Bestaande uitzonderingen op de afstandsplicht komen, binnen de kaders van verdragsrechtelijke verplichtingen, te vervallen. Daarnaast wordt voor optanten een eis van beheersing van de Nederlandse taal ingevoerd. Dit zal worden getoetst aan de hand van een taalexamen. Ten derde worden termijnen voor naturalisatie in meer gevallen op vijf jaar toelating en hoofdverblijf gesteld. Deze termijn is reeds de hoofdregel. Een aantal van de thans geldende uitzonderingen komt in dit voorstel te vervallen. Ten slotte wordt voor naturalisatie een middelen- en kwalificatievereiste gesteld.

De nationaliteit is de rechtsbetrekking die de band tussen het individu en de staat regelt. Bij de verlening en verkrijging van het Nederlanderschap treden de Nederlandse staat en individu in deze rechtsbetrekking. De staat erkent het individu als burger van de staat in de vorm van de verlening van rechten, zoals het recht op toegang op het grondgebied van het Koninkrijk, het recht op benoembaarheid in openbare functies, het recht op diplomatieke bescherming in het buitenland en actief en passief kiesrecht in nationale en provinciale verkiezingen.

Alvorens wordt overgegaan tot deze juridische erkenning is volwaardige participatie in de maatschappij van groot belang. Verrijking en verlening van de Nederlandse nationaliteit is een erkenning van participatie en integratie van de vreemdeling in de Nederlandse samenleving of de samenlevingen overzee. De vreemdeling houdt op vreemdeling te zijn, en wordt burger van Nederland. Dit bijzondere moment wordt gemarkeerd door de naturalisatieceremonie en het afleggen van de verklaring van verbondenheid, waarbij de optant of naturalisandus belooft of zweert de grondwettelijke orde en de in het Koninkrijk der Nederlanden geldende vrijheden en rechten te respecteren en de plichten die bij het Nederlanderschap horen getrouw te vervullen.

Om aanspraak te maken op deze rechten dient de vreemdeling aan voorwaarden te voldoen, die redelijkerwijs garanderen dat de vreemdeling in de Nederlandse samenleving participeert. Dit wetsvoorstel streeft er naar dat aan diegenen die participeren in de Nederlandse maatschappij en voldoen aan de voorwaarden het Nederlanderschap kan worden verleend. Tegelijkertijd dienen de voorstellen ertoe om diegenen die op bepaalde punten, zoals kennis van de Nederlandse taal of arbeidsparticipatie nog niet volledig participeren, maximaal te stimuleren om zich in te zetten voor volwaardige participatie en integratie, teneinde aanspraak te kunnen maken op de rechten die verbonden zijn met het staatsburgerschap. Hieronder wordt op de maatregelen afzonderlijk ingegaan.

I. Bij verkrijging van het Nederlanderschap wordt afstand gedaan van een of meer andere nationaliteiten waarvan afstand gedaan kan worden.

Het beperken van meervoudige nationaliteit is een van de doelstellingen die ten grondslag lag aan de Rijkswet op het Nederlanderschap in 1985. De wenselijkheid van dit streven wordt internationaal erkend in het Verdrag betreffende beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit (Trb. 1964, nr. 4). Er wordt gestreefd naar één effectieve nationaliteit, zodat zowel voor het individu als voor de staat helder is welke rechten en verplichtingen over en weer gelden.

Degenen die het Nederlanderschap willen verkrijgen zijn doorgaans lange tijd in Nederland woonachtig en participeren in de Nederlandse maatschappij. De band met nationaliteit van het land van herkomst, of het land van herkomst van de ouders, kan emotioneel nog reëel zijn, maar de noodzaak tot uitdrukking van deze emotionele band in de juridische band van het staatsburgerschap ontbreekt. Het belang om rechten in het land van herkomst uit te oefenen, neemt af naarmate men langer buiten de landsgrenzen van het land van herkomst verblijft. Afstand van de nationaliteit van het land van herkomst wordt in elk geval gevraagd van diegenen voor wie deze nationaliteit in het dagelijkse leven juridisch nauwelijks tot geen betekenis meer heeft.

De afstandsplicht is de plicht afstand te doen van de oorspronkelijke nationaliteit bij verkrijging of verlening van het Nederlanderschap. In de vorige wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap werd de afstandsplicht uitgebreid naar één categorie optanten. Dit voorstel neemt tot uitgangspunt dat bij de verkrijging en verlening van het Nederlanderschap in beginsel sprake is van één effectieve nationaliteit. De reeds geldende afstandsplicht wordt hiertoe uitgebreid.

Ten eerste wordt de reikwijdte van de afstandsplicht verbreed, meer categorieën optanten zullen afstand moeten doen van de oorspronkelijke nationaliteit. Alleen staatlozen en zogenaamde latente Nederlanders zullen uitgezonderd zijn van de afstandsplicht.

Voor staatlozen spreekt dit voor zich, omdat zij geen nationaliteit hebben waarvan afstand kan worden gedaan. Latente Nederlanders zijn personen die geboren zijn uit een Nederlandse moeder voor 1 januari 1985, terwijl de vader ten tijde van de geboorte niet-Nederlander was, en diens nakomelingen. Omwille het zo veel mogelijk gelijktrekken van de verkrijging van het Nederlanderschap via de vaderlijke lijn en de moederlijke lijn is voor deze groep een mogelijkheid tot het afleggen van een optieverklaring in het leven geroepen (onder artikel 6, eerste lid, onderdelen i tot en met o). Dit is dan ook de belangrijkste reden om deze groep uit te zonderen van de afstandsplicht: Het stellen van een afstandsplicht zou een nieuwe ongelijkheid betekenen tussen de verkrijging van het Nederlanderschap via de vaderlijke lijn en de moederlijke lijn. Daarenboven zullen velen van hen duurzaam in het buitenland verblijf hebben, en de nationaliteit van het land van verblijf hebben. Met het vragen van het doen van afstand zou van hen worden verlangd om vreemdeling te worden in het land van hoofdverblijf, hetgeen onwenselijk is.

Ten tweede zullen de uitzonderingen op de afstandsplicht komen te vervallen, met uitzondering van de verdragsrechtelijk verplichte uitzonderingen. De volgende uitzonderingen komen te vervallen:

1. De vreemdeling die onderdaan is van een Staat die Partij is bij het op 2 februari 1993 te Straatsburg tot stand gekomen Tweede Protocol (Trb. 1994, 265). Dit protocol heeft geen werking meer, omdat alleen Nederland nog partij is, en zal worden opgezegd.

2. De vreemdeling die gehuwd is met een Nederlander.
3. De vreemdeling die in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten is geboren en daar ten tijde van de verklaring tot verkrijging van het Nederlanderschap zijn hoofdverblijf heeft.

Afstand van de andere nationaliteit kan niet worden geëist wanneer dit redelijkerwijs niet verlangd kan worden. Deze uitzondering vloeit rechtstreeks voort uit de verdragsrechtelijke verplichting van artikel 16 Europees Verdrag inzake Nationaliteit (EVN, Trb, 1998, nr. 10). Hiervan is bijvoorbeeld sprake van wanneer afstand van de oorspronkelijke nationaliteit niet mogelijk is op grond van de wetgeving of de rechtspraak van het land van herkomst.

De vreemdeling die is erkend als vluchteling valt onder de bescherming van artikel 34 VN-Vluchtelingenverdrag (Verdrag betreffende de Status van Vluchtelingen, Genève, 28 juli 1951, Trb. 1954, 88), dat verplicht tot het zo veel mogelijk faciliteren van het verkrijgen van de nationaliteit van het land waarheen men is gevlucht en waar men is erkend als vluchteling. Voorts wordt in het Toelichtend Rapport bij artikel 16 van het EVN expliciet genoemd dat van vluchtelingen niet kan worden gevraagd om contact op te nemen met de autoriteiten die zij ontvlucht zijn. Hierom wordt afstand van de oorspronkelijke nationaliteit van hen niet geëist.

Ten derde worden ook de verliesgronden aangepast aan de verruiming van de afstandplicht. Dit betekent dat het Nederlanderschap in beginsel wordt verloren bij vrijwillige verkrijging van een andere nationaliteit.

II. Voor optanten wordt een taaleis ingevoerd.

Beheersing van de taal is een belangrijke voorwaarde voor succesvolle participatie in de samenleving. Gebrekkige taalbeheersing kan leiden tot sociaal isolement en een ongewenste mate van afhankelijkheid van personen in de directe omgeving. Voor naturalisatie is aantoonbare beheersing van de taal reeds een voorwaarde in de vorm van een naturalisatietoets. Optanten leggen deze naturalisatietoets niet af. Destijds werd een dergelijke toets niet noodzakelijk geacht, vanwege de vooronderstelde band die optanten reeds hebben met Nederland of de overzeese landen.

Deze vooronderstelling is slechts ten dele juist gebleken. In de praktijk komt het voor dat vreemdelingen die het recht hebben het Nederlanderschap door optie te verkrijgen, het Nederlands niet machtig zijn. Dit geldt meestal voor de optanten die woonachtig zijn op de zes Caribische eilanden van het Koninkrijk en optanten die woonachtig zijn buiten het Koninkrijk, maar het komt ook voor onder degenen die in Europees Nederland woonachtig zijn.

Hierom wordt voorgesteld ook voor optanten beheersing van de Nederlandse taal als voorwaarde in te voeren voor verkrijging van het Nederlanderschap. De optanten in de overzeese gebiedsdelen zullen in twee talen een taalexamen afleggen. Dit is nu al gebruikelijk bij de naturalisatietoets.

Latente Nederlanders zullen worden uitgezonderd van deze taaleis. Invoering van een taalvereiste voor latente Nederlanders betekent dat een nieuwe ongelijkheid tussen de vaderlijke en moederlijke lijn in het leven wordt geroepen, terwijl het uitdrukkelijke streven was om het onderscheid zoveel mogelijk op te heffen. Daarnaast gaat het naar alle verwachting om personen die voornamelijk in het buitenland verblijven en daar blijven. Integratie in de Nederlandse samenleving of een van de andere samenlevingen van de overzeese gebiedsdelen is dan niet aan de orde.

Ook staatlozen zijn van dit taalvereiste uitgezonderd. Artikel 1, eerste en tweede lid van het Verdrag tot beperking der staatloosheid (New York, 30 augustus 1961; Trb. 1967, nr. 124) regelt limitatief de eisen die gesteld mogen worden aan op het grondgebied geboren staatlozen. Hier wordt geen taaleis genoemd, hetgeen betekent dat taaleisen niet gesteld mogen worden aan deze groep optanten. Overigens is het stellen van een taaleis in de praktijk ook niet nodig: het gaat bij deze categorie optanten om minderjarige vreemdelingen die als staatloze binnen het Koninkrijk zijn geboren. Zij zullen door het volgen van onderwijs voldoende in aanraking komen met de Nederlandse taal.

De beheersing van de Nederlandse taal zal worden getoetst aan de hand van een taalexamen. Niet voor alle optanten zal het afnemen van een taalexamen zinvol zijn. Aan vreemdelingen voor wie het aannemelijk is dat zij voldoende beheersing van de Nederlandse taal hebben, bijvoorbeeld op grond van een binnen het Koninkrijk behaald schooldiploma, zullen vrijstellingen worden verleend. Ook voor minderjarige vreemdelingen is een dergelijke taaltoets niet noodzakelijk: zij zullen via het onderwijs naar verwachting voldoende in aanraking komen met de Nederlandse taal.

Een uitzondering zal ook gelden wanneer sprake is van een psychische of lichamelijke belemmering, dan wel een verstandelijke handicap, waardoor iemand niet in staat kan worden geacht om binnen een termijn van vijf jaar deze taaltoets te halen. Dit komt overeen met de uitzonderingsregels die nu reeds gelden ten aanzien van de naturalisatietoets.

III. Voor naturalisatie wordt de termijn in meer gevallen op vijf jaar toelating en hoofdverblijf gesteld.

Participatie in een nieuwe maatschappij kost tijd. Het kost tijd om een leven op te bouwen in een nieuwe omgeving. Termijnen voor naturalisatie dienen te garanderen dat het Nederlanderschap kan worden verkregen wanneer op grond van de termijnen redelijkerwijs kan worden aangenomen dat er voldoende tijd is geweest om in de Nederlandse maatschappij te integreren. Elke mogelijke termijn heeft daarbij noodzakelijkerwijs een enigszins arbitrair karakter. Een termijn van vijf jaar is in de Rijkswet op het Nederlanderschap als uitgangspunt genomen (artikel 8, eerste lid onder c RWN). Op deze termijn geldt echter een aantal uitzonderingen (artikel 8, tweede tot en met vijfde lid).

Er wordt voorgesteld de volgende uitzonderingen te laten vervallen, waarmee deze vreemdelingen op de algemene termijn van vijf jaar toelating en hoofdverblijf terugvallen:

1. de oud-Nederlanders die woonachtig zijn buiten het Koninkrijk, maar in een land waarvan ze de nationaliteit niet bezitten (tweede lid) en
2. de vreemdeling die binnen het Koninkrijk ongehuwd samenwoont met een eveneens ongehuwde Nederlander (vierde lid),
3. de meerderjarige vreemdeling die is erkend door een Nederlander, of is gewettigd door een Nederlander zonder erkenning (vijfde lid).

Daarnaast wordt voorgesteld de termijn van toelating en hoofdverblijf voor vreemdelingen die ten minste drie jaar gehuwd zijn met een Nederlander op drie jaar te stellen (tweede lid).

De belangrijkste wijzigingen zijn de verlenging van de termijnen voor de vreemdelingen die ongehuwd samenwonen en de vreemdelingen die gehuwd samenwonen. Deze verlenging vloeit voort uit een veranderde afweging van het belang van integratie van de naturalisandi. In het huidige voorstel wordt een zwaarder belang gehecht aan de individuele verantwoordelijkheid van naturalisandi voor zijn of haar eigen inburgering dan voorheen. Hierom wordt een

termijn van toelating en verblijf gesteld voor gehuwden, en wordt op ongehuwd samenwonenden de termijn van toelating en hoofdverblijf op de gebruikelijke vijf jaar gesteld.

Uit artikel 6 van het EVN vloeit de verplichting tot vergemakkelijking van de verkrijging van de nationaliteit voor echtgenoten van Nederlanders voort. Hieronder vallen niet ongehuwd samenwonenden. Hierom wordt in het onderhavige voorstel een termijn van drie jaar toelating en hoofdverblijf gesteld, en dus niet een algemene termijn van vijf jaar gevraagd voor gehuwden. De thans geldende regeling die de termijn voor vreemdelingen die ongehuwd samenwonen met een Nederlander op drie jaar toelating en hoofdverblijf stelt zal komen te vervallen, waardoor voor hen de hoofdregel zal gelden van vijf jaar toelating en hoofdverblijf. Zij vallen immers niet onder de verplichtingen die voortvloeien uit het EVN.

De oud-Nederlanders die woonachtig zijn in een land waarvan ze de nationaliteit niet bezitten en de vreemdeling die is erkend door een Nederlander, of is gewettigd door een Nederlander zonder erkenning, betreffen ondergeschikte wijzigingen. Aan de eerste regeling bestaat geen behoefte meer, daar oud-Nederlanders doorgaans, wanneer zij binnen het Koninkrijk wonen, kunnen opteren op grond van artikel 6, eerste lid onder f. Bij inwerkingtreding van de Rijkswet op het Nederlanderschap in 1985 bestond enige behoefte aan deze bepaling ten behoeve van oud-Nederlanders die voor 1 januari 1985 door de werking van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap staatloos waren geworden en die buiten het koninkrijk verblijf houden. Een onwenselijke situatie als staatloosheid, veroorzaakt door de voorafgaande Nederlandse nationaliteitswet kon hiermee worden weggenomen, zelfs als betrokkene niet verblijf houdt binnen het Koninkrijk. Aangenomen mag worden dat er inmiddels geen gevallen als hier bedoeld zich nog voor naturalisatie tot Nederlander zullen melden.

De meerderjarige vreemdeling die erkend is of door wettiging zonder erkenning kind van een Nederlander is geworden moet drie jaar in Nederland verblijf en toelating hebben voordat hij kan verzoeken tot naturalisatie. Heeft de vestiging van de familierechtelijke band plaatsgevonden tijdens de minderjarigheid van de vreemdeling, dan wordt de periode sinds de vestiging van de familierechtelijke relatie van de periode van toelating en hoofdverblijf afgetrokken. Deze bepaling uit 2003 is min of meer achterhaald door de wijziging van de RWN in 2009 met betrekking tot de erkenning van minderjarige kinderen. De minderjarige die voor zijn zevende levensjaar wordt erkend, wordt weer van rechtswege Nederlander sinds 1 maart 2009. De minderjarige vreemdeling die na zijn zevende levensjaar wordt erkend, kan opteren op grond van artikel 6, eerste lid onder c. Voorwaarde hiervoor is een periode van drie jaar verzorging en opvoeding. Artikel 8, vijfde lid werkt hiermee alleen nog voor diegenen die na hun vijftiende, maar voor hun meerderjarigheid zijn erkend door een niet-biologische vader. Dit is kwantitatief een zeer beperkte groep, en deze naturalisatiegrond wordt dan ook zeer weinig gebruikt.

Voor de staatloze vreemdeling blijft de huidige termijn gelden van drie jaar toelating en hoofdverblijf. Er zijn verschillende verdragsbepalingen waarmee het Koninkrijk zich gecommitteerd heeft aan het bestrijden van staatloosheid, artikel 6, vierde lid EVN en artikel 32 Verdrag betreffende de status van staatlozen (Trb. 1955, nr. 42). Deze bepalingen verplichten tot het zo veel mogelijk vergemakkelijken van het verkrijgen van de nationaliteit voor staatlozen. Aan dit vergemakkelijken wordt onder andere invulling gegeven door een kortere termijn voor verblijf en toelating.

IV. Voor naturalisatie wordt een middelen- en kwalificatievereiste gesteld.

Middelenvereiste

Het stellen van een middeleneis dient meerdere doelen. Ten eerste is arbeidsparticipatie op de arbeidsmarkt een van de belangrijkste mijlpalen van participatie en integratie in de Nederlandse samenleving of de samenlevingen overzee. Werk is een belangrijke factor in het tegengaan van sociaal isolement en het stimuleren van contacten met anderen. Ten tweede garandeert een middeleneis dat de nieuwe Nederlanders niet ten laste komen van de algemene middelen.

Het middelenvereiste wordt getoetst aan de hand van een inkomenstoets. Hieronder vallen in ieder geval inkomen uit arbeid in loondienst, inkomen uit arbeid als zelfstandige, inkomen uit inkomensvervangende uitkeringen waar premies voor zijn afgedragen en inkomen uit eigen vermogen, voor zover de bron van inkomsten niet wordt aangetast. Wanneer er sprake is van een naturalisandus die voor de inkomsten geheel of gedeeltelijk afhankelijk is van zijn of haar partner, dan kunnen deze inkomsten in aanmerking worden genomen en beoordeeld. Zo wordt voorkomen dat afspraken binnen een huwelijk of informele relatie over welke partner buitenshuis werkt in de weg kunnen staan aan de naturalisatie van een van beide partners. Bovendien is er geen sprake van het ten laste komen van de algemene middelen indien er een gezinsinkomen is.

De middelen van bestaan zijn in ieder geval voldoende, indien bij de inkomenstoets de som van het inkomen gelijk is aan het minimumloon voor de betreffende categorie en het betreffende land van het Koninkrijk. In de definiëring van de begrippen inkomen, loon en minimumloon wordt voor wat betreft het Europese deel van Nederland, evenals in het vreemdelingenrecht aangesloten bij de definities in de Wet financiering sociale verzekeringen en de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag.

Er wordt voldaan aan het vereiste van duurzaamheid indien de middelen nog voor ten minste één jaar beschikbaar zijn.

Kwalificatievereiste

Het kwalificatievereiste houdt in dat van de vreemdeling een zeker opleidingsniveau wordt gevraagd. Het stellen van een kwalificatievereiste heeft tot doel om te garanderen dat naturalisandi voldoen aan de minimale opleidingseisen die noodzakelijk zijn om te functioneren op de Nederlandse arbeidsmarkt of de arbeidsmarkt van de andere landen van het Koninkrijk. Van geboren Nederlanders wordt immers ook verwacht dat zij zich via een opleiding kwalificeren voor de arbeidsmarkt.

Aan het kwalificatievereiste is voldaan wanneer de naturalisandus kan aantonen dat hij twee jaar een beroepsopleiding binnen het Koninkrijk of twee jaar werkervaring binnen het Koninkrijk heeft. Deze opleiding hoeft niet te zijn afgesloten met een diploma. Als alternatief voor een binnen het Koninkrijk genoten opleiding geldt een buiten het Koninkrijk met succes afgeronde opleiding, die wordt gekwalificeerd op een niveau gelijk aan algemeen voortgezet onderwijs op niveau van havo of een middelbare beroepsopleiding van twee jaar (MBO-2).

Het kwalificatievereiste wordt onafhankelijk van het middelenvereiste gesteld. Dit betekent dat wie voldoet aan het middelenvereiste, daarnaast ook moet voldoen aan het kwalificatievereiste. Dit zal echter doorgaans niet problematisch zijn: als iemand over voldoende middelen van bestaan beschikt, dan zal hij doorgaans beschikken over twee jaar werkervaring.

Het kwalificatievereiste wordt, anders dan het middelenvereiste, op individueel niveau getoetst. Voor de naturalisandus bij wie het gezinsinkomen van de partner geldt als voldoende middelen van bestaan, wordt derhalve wel het kwalificatievereiste beoordeeld. Deze individuele benadering sluit aan bij de individuele verantwoordelijkheid voor de inburgering bij de vreemdeling. Het betekent dat bij naturalisatie van een gezin alle meerderjarige leden moeten voldoen aan het kwalificatievereiste. Aldus worden diegenen die momenteel niet participeren door arbeidsparticipatie maximaal gestimuleerd om zich te kwalificeren voor deelname aan de arbeidsmarkt.

Uitzonderingen

Bepaalde naturalisandi zullen uitgezonderd zijn van deze vereisten. Het betreft hier bijvoorbeeld gepensioneerden en vreemdelingen die op grond van een psychische of lichamelijke belemmering, dan wel een verstandelijke handicap, niet in staat kunnen worden geacht om binnen een termijn van vijf jaar aan deze vereisten te voldoen. Van hen kan in redelijkheid niet verwacht worden dat zij zullen voldoen aan het middelenvereiste. Indien redelijkerwijs verwacht kan worden dat in de voorzienbare toekomst geen sprake meer zal zijn van de lichamelijke of psychische gesteldheid die toetreding tot de arbeidsmarkt belet, dan bestaat geen aanleiding om nu een ontheffing toe te staan van de voorwaarden van een middelen- en kwalificatievereiste. Ook voor minderjarige mede-naturalisandi zullen deze vereisten niet gelden.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het nationaliteitsrecht valt niet langer onder de Minister van Justitie, maar is voor deze kabinetsperiode overgedragen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Artikel 6

De verlenging van de termijn van dertien weken naar zesentwintig weken is noodzakelijk gebleken door de invoering van de naturalisatieceremonie en de afstandprocedure. Niet in elke gemeente zijn voldoende optiebevestigingen om op zinvolle wijze met grote regelmaat een naturalisatieceremonie te houden. Met deze verlenging van de termijn wordt aan deze nood van de gemeenten tegemoet gekomen.

In artikel 6, derde lid wordt een taalvereiste ingevoerd voor optanten. De optanten in de overzeese gebiedsdelen zullen in twee talen een taalexamen afleggen. Dit is nu al gebruikelijk bij de naturalisatietoets. Het vierde lid zondert staatloze vreemdelingen, die op het grondgebied van het Koninkrijk zijn geboren, hiervan uit. Het Verdrag tot beperking der staatloosheid (Genève, 28 juli 1951, Trb. 1954, 88) laat geen ruimte om aan hen deze aanvullende eis te stellen bij de verkrijging van het Nederlanderschap.

Voor het afleggen van de taaltoets zullen dezelfde uitzonderingsgronden gaan gelden als die nu reeds gelden ten aanzien van de naturalisatietoets. Zo zal het niet zinvol zijn om van een vreemdeling met een onderwijsdiploma van een opleiding in de Nederlandse taal een taaltoets te vragen. Met het afronden van deze opleiding heeft hij immers afdoende aangetoond dat hij beschikt over voldoende kennis van de Nederlandse taal. Ook aan minderjarige optanten zal geen taaltoets worden gevraagd: van hen kan redelijkerwijs verwacht worden dat

zij door in Nederland op te groeien en naar school te gaan voldoende in aanraking zullen komen met de Nederlandse taal. Daarenboven is een taaltoets bijzonder lastig te ontwerpen, daar deze toets voor verschillende leeftijdscategorieën geschikt zou moeten worden gemaakt. Het betreffen hier immers potentieel zowel driejarigen als zeventienjarigen.

Artikel 6a

Het eerste lid verbreedt de afstandsplicht naar alle categorieën optanten, inclusief de minderjarige mede-optanten, met uitzondering van de staatloze optanten en de zogenaamde 'latente Nederlanders' en hun afstammelingen. De uitzondering voor staatlozen is evident, daar afstandsplicht in deze niet aan de orde kan zijn wegens het ontbreken van een nationaliteit. De uitzondering voor latente Nederlanders vloeit voort uit het streven naar zo veel mogelijk gelijkstelling tussen verkrijging via de vaderlijke lijn en via de moederlijke lijn. Het stellen van een afstandsplicht zou een nieuwe ongelijkheid betekenen.

Het tweede lid beperkt het aantal uitzonderingsgronden op de afstandsplicht tot die uitzonderingen die verdragsrechtelijk geboden zijn. Het gaat hier om vreemdelingen die erkende vluchteling zijn. Van hen kan niet gevraagd worden om contact op te nemen met de autoriteiten van het land van herkomst, daar er gezien de verblijfsrechtelijke status van de naturalisandus sprake is van een conflict tussen de vluchteling en deze autoriteiten.

Het derde lid betreft een technische aanpassing die voortvloeit uit de invoeging van nieuwe leden in verschillende artikelen.

Het zesde lid betreft de verbetering van een wetstechnische onvolkomenheid bij een eerdere wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap. Ten onrechte verwijst dit artikel naar artikel 6, vierde lid. De invoeging van de nieuwe leden in acht nemend verwijst het artikel nu naar artikel 6, zevende lid.

Artikel 8

Het eerste lid onder f voert een nieuw vereiste in: een middelenvereiste en kwalificatievereiste. Bij algemene maatregel van rijksbestuur zal hier nadere invulling aan worden gegeven. De hoogte van het inkomen dat nodig is om te voldoen aan het middelenvereiste kan per samenleving verschillen, omdat de minimumlonen verschillen per samenleving van het Koninkrijk.

Bepaalde naturalisandi zullen uitgezonderd zijn van deze vereisten. Het betreft hier bijvoorbeeld gepensioneerden en vreemdelingen die op grond van een psychische of lichamelijke belemmering, dan wel een verstandelijke handicap, niet in staat kunnen worden geacht om binnen een termijn van vijf jaar aan deze vereisten te voldoen. Van hen kan in redelijkheid niet verwacht worden dat zij zullen voldoen aan het middelenvereiste. Indien redelijkerwijs verwacht kan worden dat in de voorzienbare toekomst geen sprake meer zal zijn van de lichamelijke of psychische gesteldheid die toetreding tot de arbeidsmarkt belet, dan bestaat geen aanleiding om nu een ontheffing toe te staan van de voorwaarden van een middelen- en kwalificatievereiste. Ook voor minderjarige mede-naturalisandi zullen deze vereisten niet gelden.

De wijziging in de overige leden betreffen het vervallen van enkele uitzonderingen op de termijn van vijf jaar toelating en hoofdverblijf en de verlenging van de termijn van vreemdelingen die gehuwd zijn met een Nederlander naar drie jaar toelating en hoofdverblijf. De volgende uitzonderingen komen in het onderhavige voorstel te vervallen:

1. de oud-Nederlanders die woonachtig zijn buiten het Koninkrijk, maar in een land waarvan ze de nationaliteit niet bezitten (tweede lid) en
2. de vreemdeling die binnen het Koninkrijk ongehuwd samenwoont met een eveneens ongehuwde Nederlander (vierde lid),
3. de meerderjarige vreemdeling die is erkend door een Nederlander, of is gewettigd door een Nederlander zonder erkenning (vijfde lid).

De belangrijkste wijzigingen zijn de verlenging van de termijnen voor de vreemdelingen die ongehuwd samenwonen en de vreemdelingen die gehuwd samenwonen. Deze verlenging vloeit voort uit een veranderde afweging van het belang van integratie van de naturalisandi. In het huidige voorstel wordt een zwaarder belang gehecht aan de individuele verantwoordelijkheid van naturalisandi voor zijn of haar eigen inburgering dan voorheen. Hierom wordt een termijn van toelating en verblijf gesteld voor gehuwden, en wordt op ongehuwd samenwonenden de termijn van toelating en hoofdverblijf op de gebruikelijke vijf jaar gesteld.

Uit artikel 6 van het EVN vloeit de verplichting tot vergemakkelijking van de verkrijging van de nationaliteit voor echtgenoten van Nederlanders voort. Hieronder vallen niet ongehuwd samenwonenden. Hierom wordt in het onderhavige voorstel een termijn van drie jaar toelating en hoofdverblijf gesteld, en dus niet een algemene termijn van vijf jaar gevraagd voor gehuwden. De thans geldende regeling die de termijn voor vreemdelingen die ongehuwd samenwonen met een Nederlander op drie jaar toelating en hoofdverblijf stelt zal komen te vervallen, waardoor voor hen de hoofdregel zal gelden van vijf jaar toelating en hoofdverblijf. Zij vallen immers niet onder de verplichtingen die voortvloeien uit het EVN.

Voor de staatloze vreemdeling blijft de huidige termijn gelden van drie jaar toelating en hoofdverblijf. Er zijn verschillende verdragsbepalingen waarmee het Koninkrijk zich gecommiteerd heeft aan het bestrijden van staatloosheid, artikel 6, vierde lid EVN en artikel 32 Verdrag betreffende de status van staatlozen (Trb. 1955, nr. 42). Deze bepalingen verplichten tot het zo veel mogelijk vergemakkelijken van het verkrijgen van de nationaliteit voor staatlozen. Aan dit vergemakkelijken wordt onder andere invulling gegeven door een kortere termijn voor verblijf en toelating.

Artikel 9

In het eerste lid vervalt onderdeel c, omdat dit onderdeel ziet op vreemdelingen die woonachtig zijn buiten het Koninkrijk en willen naturaliseren. Onder de voorgestelde wijzigingen bestaat aan deze regeling geen behoefte meer, omdat naturalisatie buiten het Koninkrijk niet langer mogelijk zal zijn.

De wijziging van het derde lid beperkt het aantal uitzonderingsgronden op de afstandsplicht tot die uitzonderingen die verdragsrechtelijk noodzakelijk zijn. Het is voor naturalisandi het equivalent van de regeling bij optanten onder artikel 6a, tweede lid.

Artikel 10

Artikel 10 is een bepaling die in afwijking van andere bepalingen van de RWN te naturaliseren. Hiervoor moet een bijzondere motivering aanwezig zijn, die gelegen kan zijn in een Nederlands belang of in bijzondere humanitaire omstandigheden. De eerste wijziging maakt het mogelijk om bij de toepassing van artikel 10 ook af te wijken van het nieuw ingevoerde middelen- en

kwalificatievereiste. Hiermee blijft de noodzakelijke vrijheid bewaard om in deze uitzonderlijke gevallen een op de situatie toegesneden oordeel te vormen.

De tweede wijziging is een technische wijziging die voortvloeit uit het vervallen van artikel 9, eerste lid, onderdeel c.

Artikel 11

Kinderen van ouders die naturaliseren kunnen op grond van artikel 11 medenaturaliseren. Voor medenaturalisatie geldt tot op heden geen afstandsplicht. Dit is vanuit systematisch oogpunt niet juist: gezien het belang van het doen van afstand van de oorspronkelijke nationaliteit, is er geen dringende reden om de afstandsplicht niet te laten gelden bij medenaturalisatie. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld om ook bij medenaturalisatie afstand van de oorspronkelijke nationaliteit te eisen. Dit zal zowel gelden voor degenen die direct meenaturaliseren met de ouders als voor diegenen die om enige reden op een later moment op grond van een van de bepalingen van artikel 11 naturaliseert.

Voor de zelfstandige naturalisatie voor vreemdelingen die hangende de procedure van hun ouder(s) meerderjarig zijn geworden, op grond van artikel 11, vijfde lid, zal ook het middelen- en kwalificatievereiste gaan gelden. Het gaat hier om jong volwassenen die hangende de procedure van verkrijging door of verlening aan de ouders meerderjarig zijn geworden.

Het zesde lid kan komen te vervallen ten gevolge van de wijziging van de termijnen voor toelating en hoofdverblijf, waardoor er geen naturalisatie meer buiten het Koninkrijk kan plaatsvinden, behoudens in zeer bijzondere gevallen bij toepassing van artikel 10. Medenaturalisatie in het buitenland is dan ook niet aan de orde.

Artikel 15

Artikel 15, eerste lid, somt de gronden voor verlies van het Nederlanderschap voor een meerderjarige op. Een van deze gronden is het vrijwillig verkrijgen van een andere nationaliteit. Het tweede lid noemt enkele uitzonderingen voor het verlies van het Nederlanderschap bij vrijwillige verkrijging van een andere nationaliteit. Het Nederlanderschap blijft dan behouden, ondanks dat de Nederlander een andere nationaliteit vrijwillig verkrijgt.

Deze uitzonderingen op het verlies van het Nederlanderschap dienen zo veel mogelijk in overeenstemming te worden gebracht met de uitzonderingen op de afstandsplicht. Als afstand niet wordt geëist, dan is ook verlies van het Nederlanderschap niet aan de orde. Met het beperken van de uitzonderingen op de afstandsplicht in het huidige voorstel, dienen ook de gronden voor uitzondering op het verlies in artikel 15 heroverwogen te worden. Anders zou door het herkrijgen van de oorspronkelijke nationaliteit zonder verlies van het Nederlanderschap de systematiek van de afstandsverplichting worden doorkruist.

Hierom komen in het voorgestelde artikel 15 dezelfde gronden te vervallen met betrekking tot de uitzondering op het verlies van het Nederlanderschap bij vrijwillige verkrijging, als in de voorgestelde artikelen 6a, tweede lid en artikel 9, derde lid in de beperking van de uitzonderingen op de afstandsplicht.

Artikel 15A

Het tweede Protocol heeft geen werking meer, aangezien Nederland het enige land is dat nog partij is bij dit Protocol. De verwijzing naar dit protocol kan hiermee komen te vervallen.

Artikel 16

De eerste wijziging betreft een technische wijziging. Artikel 16 regelt het verlies van nationaliteit door minderjarigen. In artikel 16, eerste lid onder d wordt bepaald dat het verlies van het Nederlanderschap door de ouder(s) van de minderjarige ingevolge artikel 15, eerste lid, onder b, c of d een grond voor verlies van het Nederlanderschap door minderjarigen is. In de recente rijkswetwijziging (Stb. 2010, nr. 242) is aan artikel 15, eerste lid de volgende verliesgrond toegevoegd:

f. door intrekking door Onze Minister van het besluit waarbij de verkrijging van het Nederlanderschap is bevestigd, welke kan plaatsvinden, indien de vreemdeling als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onder e, heeft nagelaten na de verkrijging van het Nederlanderschap het mogelijke te doen om zijn oorspronkelijke nationaliteit te verliezen.

Deze verliesgrond is niet opgenomen in artikel 16, ten aanzien van het verlies van het Nederlanderschap door minderjarigen. Dit is niet beoogd bij de invoering van artikel 15, eerste lid onder f. Als het Nederlanderschap van de minderjarige afgeleid is van de optie op het Nederlanderschap van de ouder, en de ouder verliest het Nederlanderschap omdat hij heeft nagelaten na de verkrijging van het Nederlanderschap het mogelijke te doen om zijn oorspronkelijke nationaliteit te verliezen, dan ligt het voor de hand dat ook de kinderen het Nederlanderschap dientengevolge verliezen. Hierom worden de verliesgronden van artikel 16, eerste lid onder d te worden aangevuld met het verlies van de nationaliteit van de ouder van de minderjarige op grond van artikel 15, eerste lid onder f.

De onderdelen e, f en g in het tweede lid komen te vervallen. Deze aanpassing vloeit voort uit de aanpassing van artikel 15, waar een aantal uitzonderingen op het verlies van het Nederlanderschap komen te vervallen. Het is vanuit systematisch oogpunt juist om deze uitzonderingen dan ook voor bij minderjarigen te laten vervallen.

Artikel 16A

Het tweede Protocol heeft geen werking meer, aangezien Nederland het enige land is dat nog partij is bij dit Protocol. De verwijzing naar dit protocol kan hiermee komen te vervallen.

Artikel 22

Dit betreft een technische aanpassing van de registratie van verlies van het Nederlanderschap. Per abuis is verzuimd bij de invoering van de verliesgronden van artikel 14, tweede lid en artikel 15, eerste lid onder f, deze verliesgronden ook in de registratie mee te nemen. Met deze wijziging wordt dit verzuim hersteld.

Artikel 23

De aanpassing van het derde lid betreft een technische wijziging, die voortvloeit uit de vernummering van artikel 6.

Artikel 28

Nu in artikel 6 enkele leden worden vernummerd wordt in artikel 28, tweede lid de verwijzing naar dit artikel aangepast.

Artikel 29

Dit artikel regelt dat bij de overgang naar de nieuwe staatkundige verhoudingen in het Koninkrijk de termijnen van toelating en hoofdverblijf die binnen de voormalige Nederlandse Antillen zijn doorgebracht worden meegeteld bij de termijnen in de nieuwe koninkrijkslanden Curaçao en Sint Maarten en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit voorkomt dat de vreemdeling die bijvoorbeeld een deel van de termijn van vijf jaar toelating en hoofdverblijf heeft doorgebracht in de voormalige Nederlandse Antillen, vanaf 10 oktober 2010 weer opnieuw aan de volledige termijn van vijf jaar toelating en hoofdverblijf dient te voldoen. Per abuis is echter bij de wijziging van de Rijkswet in het kader van de nieuwe staatkundige verhoudingen in het overgangsrecht de formulering 'tijdvakken van hoofdverblijf' opgenomen, in plaats van 'tijdvakken van toelating en hoofdverblijf'. Er is daarbij niet beoogd om de tijdvakken van toelating niet mee te nemen in deze overgangsregeling. Met deze wijziging wordt dit verzuim hersteld.